

fravæning end grise fravænnet ved 4 og 5 uger (Weary & Fraser, 1997; Weary et al., 1999). Det er vist, at »forladthedsgrynt« sandsynligvis afspejler grisenes behov for soen, og at de nævnte forskelle således ikke alene skyldes aldersbetingede ændringer i vokaliseringen (Weary & Fraser, 1995; Weary et al., 1996). Både næringsmæssige og temperaturmæssige faktorer påvirker således hyppigheden og frekvensen af lydene (Weary & Fraser, 1995; Weary et al., 1999). Fravæning ved 4 uger i forhold til 3 uger synes således at reducere grisenes behov for soen.

Tidligt i diegivningsperioden vil smågrisene stadig være stærkt motiverede for at die. De omdirigerer derfor dieadfærd mod deres stifæller. De sutter og tygger på stifællers ører og haler og trynepuffer stifællernes buge. Den omdirigerede adfærd forårsager forstyrrelser og uro i form af kortere liggetider (Metz & Gonyou, 1990), den opleves formodentlig ubehageligt af modtagergrisene og kan forårsage skader på modtagergrisene (øre-, hale- og flankesår). Flere undersøgelser har samstemmende vist, at forekomsten af sutten og/eller trynepuffen falder med stigende fravænningsalder. Dette synes at gælde for fravæning i aldersintervallet fra 12 dage til 6 uger (Fraser, 1978; Metz & Gonyou, 1990; Bøe, 1993; Gonyou et al., 1998; Weary et al., 1999; Worobec et al., 1999). Der foreligger ikke undersøgelser af betydningen af fravæning ved 3 uger i forhold til fravæning ved 4 uger.

Blandt andet på baggrund af betydningen af fravænningsalderen for sutten og trynepuffen har det været foreslået, at fravænningsalderen kan være en vigtig faktor for udviklingen af halebidding (Schróder-Petersen & Simonsen, 2001). Dette har imidlertid ikke kunnet eftervises (Bøe, 1993; Moinard et al., 2000).

Umiddelbart efter fravæning ses almindeligvis et markant fald i foderindtagelsen. Denne fasteperiode fører til morfologiske ændringer i tarmen og disponerer herved for fravænningsdiarré. Varigheden af fasteperioden er længere, jo yngre grisene fravænnes (Worobec et al., 1999), ligesom grise, der før fravæning er begyndt at æde fast foder, bedre vil kunne klare fravæningen (Madec et al., 1998; Bruininx et al., 2002), idet fasteperioden umiddelbart efter fravæningen vil være kortere end hos grise, der ikke er begyndt at æde før fravæningen. Grisenes evne til at æde fast foder udvikles gradvis med deres

alder og erfaring. Pattegrise, der tildeles fast foder i diegivningsperioden, begynder typisk at æde i 2-3-ugers-alderen. Ædeadfærden udvikles markant i 3-4-ugers-alderen, og foderoptagelsen stiger mærkbart i grisenes 4. leveuge (bl.a. Pajor et al., 1991; Bruininx et al., 2002). Forudsat at der tildeles fast foder i diegivningsperioden, vil man derfor forvente, at grisene er bedre rustet mod fravænningsdiarré, jo ældre de er. Der sker en afgørende udvikling i 3-4-ugers alderen.

Sundhed:

I henhold til EU-rapporten (The welfare of intensively kept pigs, Report of the Scientific Veterinary Committee, 1997) tyder forskningsresultater på, at der med stigende alder af pattegrisene i den relevante aldersperiode sker en forbedring af flere dele af immunresponset. Det er dog uvist, om der opnås nævneværdige sundhedsmæssige forbedringer ved at hæve fravænningsalderen fra 3 til 4 uger.

De miljømæssige krav i form af foder, staldklima og management til fravænnede smågrise er betinget af fravænningsalderen. Jo lavere fravænningsalderen er, jo større er kravene. Hvis der er taget hensyn hertil, ser det ikke ud til, at variationer i grisenes fravænningsalder i intervallet 3-6 uger har betydende indflydelse på deres sundhed. I de første få uger efter fravæning er mave-tarm-forstyrrelser (diarré) det hyppigst forekommende problem, men det er ikke forsøgs mæssigt dokumenteret, at fravænningsalderen i det nævnte interval har indflydelse på forekomsten heraf. Undersøgelser har vist, at grise, der blev fravænnet ved henholdsvis 3, 4, 5 og 6 uger, havde samme frekvens af diarré. Endvidere var udsætterprocenten i fravænningsperioden den samme for alle grupper (gns. 0,9-1,1 pct.), hvilket indikerer, at ingen af grupperne havde afvigende sundhedsmæssige problemer.

En nyere epidemiologisk undersøgelse fra Frankrig (Madec et al., 1998) tyder dog på, at risikoen for fravænningsdiarré var større, hvis fravænningsalderen var mindre end 26,5 dage, end hvis den lå mellem 26,5 og 28,2 dage.

Fravænningsalderens betydning for soens velfærd

Der er ikke lavet undersøgelser, der specifikt omhandler fravænningsalderens betydning for soens velfærd. Flere undersøgelser tyder på, at